

ШКОЛЯР

ПОСІБНИК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ШІЛ (3-4 кл.)

Рік видання I.

A LITTLE SCHOOL BOY

Ч. 2. - Рік 1945

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

РОЗГОРНУЛИСЯ ЛИСТКИ,
ПОСХИЛЯЛИСЬ ГОЛІВКИ.
ПРО ХМЕЛЬНИЦЬКОГО БОГДАНА
МИ ЧИТАЄМО РЯДКИ.

НА ЖОРСТОКИХ ВОРОГІВ
В БІЙ ВОДИВ ВІН КОЗАКІВ,
І ЗА ТЕ У ВСІМ НАРОДІ
ДОБРУ СЛАВУ ЗАЛИШИВ.

НЕ ЗАБУДУТЬСЯ ТІ ДНІ,
СЛАВНІ РОКИ ВЕСНЯНІ,
БО У КИЇВІ НА ПЛОЦІ
МЧИТЬ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НА КОНІ.

І МАЛЕНЬКИЙ ГАРАСИМ,
ПАНА КОВАЛЕНКА СИН,
ХОЧ І ЗВЕТЬСЯ НЕ ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ —
ХОЧЕ БУТИ ТЕЖ ТАКИМ.

Леонід Полтава

УКРАЇНСЬКИЙ

Б.
МОНТАЖНИК

Маленький помічник

Батько вернувся з поля пізно ввечері, увійшов у хату, сів кінець столу й важко зітхнув.

— Чого ви, тату, зітхаєте? — запитав його маленький син.

— Дуже втомився, сину, бо тяжко працював, — відказав батько.

На другий день хлопчик прокинувся вдома і швидко вбрався.

— Куди ти зібрався так рано? — запитала його мати.

— Піду з татом на роботу, хочу йому допомогти.

ЧЕМНИЙ ХЛОПЕЦЬ

— ОДИН ХЛОПЕЦЬ У ГЛИБОКУ
ПРОВАЛИВСЯ ЯМУ.
НУ Й СМІЯЛИСЯ Ж НІВРОКУ
УСІ ДІТИ, МАМО.

— ТО ВОНИ ТАКІ НЕЧЕМНІ?

І ТИ ТЕЖ СМІЯВСЯ?

— НІ, Я, ВТЕРШИ СЛІЗОМ РЕВНІ,
З ЯМИ ВИБИРАВСЯ.

Левко Кривко

ВИВІРКА

У неділю вийшли діти з церкви, побігли додому, взяли кошики і пішли в ліс по гриби.

Ось уже й ліс. Тепло і затишно в ньому. Дуби показують зеленими гілками, де є гриби, ялини любо посміхаються до дітей.

Та де не взялась вивірка. Покидали діти кошики в траві, побігли за нею. Злякана вивірка стрибає з ялини на ялину все далі й далі в гущавину. Нарешті вибралась на височезну ялину і сховалася між вітами.

Тоді діти опам'ятались:

— Де ми?.. Де наші кошики?..

Довго вони блукали в лісі, доки знайшли.

Вечоріло. Діти мушили йти додому. Ніхто гаразд не знав, куди йти. Нарешті знайшли вони дорогу і дуже стомлені, без грибів, прийшли додому. Дома розповіли дідусеві про свою пригоду.

Дівоча гора

(ЗА НАРОДНИМ ПЕРЕКАЗОМ) .

На Київщині біля села Сахнівки в «Дівоча гора», про яку ось що оповідають:

Колись за давніх часів, коли Україна була під загрозою нападу татар, жив старий-старий пастух, якого всі шанували за його віщий дар. Мав він дочку-красуню.

Одного разу насочили татари на село. Споришавшись з нагоди, що всі чоловіки працювали в полі, вони пограбували хати, забрали в неволю жінок і дітей, а село запалили. Втікаючи з добичею, по дорозі натрапили на пастухову доньку і її також захопили з собою.

Але мешканці села швидко кинулися здоганяти татар і наздогнали їх. Побачили татари, що з добичею тяжко втікати і покидали все. А татарин, що схопив пастухову доньку, не схотів живою кинути й забив її. Забрали селяни її холодне тіло і привезли до батька...

Спорядили пишні похорони й поховали її за селом, там, де в тепер «Дівоча гора». На її могилі старий віщун-пастух сказав до присутніх:

— Ось кидаю грудку рідної землі на могилу моєї улюбленої дочки.

Хай кожна жінка нашого села, коли хоче мати добрих корів, виганяючи і зустрічаючи їх з поля, кине на пам'ятку моїй доньці грудку землі. І за те ніколи ніяке лихо не торкнеться її корів...

Цей заповіт, з пошани до старого пастуха, мешканці села свято берігли. Передавали його від батька до сина, від матері до дочки, і кожний, хто виганяв у поле корів, вважав за обов'язок кинути грудку землі на могилу пастухової доньки. Люди так часто кидали по грудці землі, що незабаром виросла оця «Дівоча гора».

*
* *
*

Окуляри

Один парубок пішов на ярмарок купити деякі господарські речі. Він стояв біля рундука з окулярами і дивився, як багато людей купують собі окуляри. Перед покупцями була покладена книжка, надрукована невеличкими літерами. Вони надівали ті або інші окуляри й уважно дивилися в книжку.

— Добре вам крізь ці окуляри читати? — питав продавець.

Коли покупець казав, що добре, то платив гроші і одержував куплене.

Тоді парубок схотів купити окуляри й собі. Він підійшов до столу, надів одні, потім другі, треті й дивився в книжку, але всі окуляри знову клав на стіл.

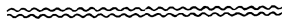
Продавець подавав йому різні окуляри, проте парубок весь час казав:

— Я не можу крізь ці окуляри читати...

Нарешті один чоловік, який був при цьому, запитав парубка:

— Скажіть, друже, а ви вмієте взагалі читати?

— Еге! — відповів парубок. — Коли б я вмів читати, так нащо б я купував окуляри?

МІЙ СОН

На чужині у сні, у мрії
Я бачив рідний край:
Левади, ріки голубії,
Лани, поля і гай.

Котилось сонце над ланами,
Далеко від землі,
І розсипалось пелюстками
По вимоклій ріллі.

А понад містом, над дахами —
Високі димарі,
І чорний дим із них клубками
Снувався угорі.

Мій рідний край! Хороший, голий,
Дзвінний, мов сrebro! —
Благослови ж його, наш Боже,
На щастя, на добро!

Р. Завадович

НАШЕ СОНЦЕ

СЬОГОДНІ В ХАТУ ЖОВТЕ ЛИСТЯ
УПАЛО КРІЗЬ ВІКНО.
НЕ ВИДКО СОНЦЯ. ДЕСЬ У ХМАРАХ
ЗАХОВАНЕ ВОНО.

ТА МИ, ЯК І ЗАВЖДИ, ВЕСЕЛІ,
БО ЗНАЄМ ПОВСЯКЧАС,
ЩО ТАМ ЗА ХМАРАМИ Є СОНЦЕ,
ЯКЕ ЧЕКАЄ НАС!

Л. П.

РИБИ

Надійшли холодні осінні дні. Вода в ріках та ставнах стала прозорою, бо в ній уже не плавають тисячі дрібненьких водяних тваринок та рослиннок. Вони або загинули, або поховались в мул. Тому малі риби майже не мають чого їсти. Але голоду вони не бояться, бо з приходом холодів всі риби стають дуже мляві і мало потребують харчу. А лин просто на всю зиму заривається в мул і там спить. Навіть хижа гострозуба щука та окунь мало полюють на інших риб, а більше лежать на дні глибких ковбань з другими великими рибами.

В кінці зими, коли шар льоду на річці стає занадто товстий, риbam починає бранувати повітря. Рятуючись від неминучої смерті, вони пливуть до ополонок, де потрапляють десятками в рибальські сітки та кошкини.

Цясливі риби знаходять в річці віддушки - місця, які через швидко течію не замерзають і взимку. Там вони зачерпують разом з водою досхочу повітря.

В. Приходько

**ПОХМУРНІЛА ОСІННЯ ЗЕМЛЯ,
ЖОВТЕ ЛИСТЯ СПАДАЄ З ГІЛЛЯ.
ЧИ Ж ВОНО ОПАДАЄ НА ТЕ,
ІЦОБ ГІЛЛЯ ЗАЛИШИЛОСЬ ПУСТЕ?**

**НІ, ВОНО ОПАДАЄ ТОМУ,
ІЦО НЕ ВІК ЗЕЛЕНІТИ ЙОМУ,
ІЦОБ, ЯК ПРОЙДУТЬ МОРОЗИ ТЯЖКІ,
ЗНОВ НОВІ ЗЕЛЕНІЛИ ЛИСТКИ.**

Л. П.

Сам себе покарав

Навантажений сіллю осел підійшов до річки, щоб перейти на той берег. Посеред річки він спіткнувся й упав у воду. Коли він встав, то помітив, що його тягар став набагато легший. Сіль у воді розтанула.

Другого разу ослові довелося переходити цю саму річку. Він був навантажений губками. Посеред річки він навмисне впав у воду.

Але він не міг знову встати. Губки набралися води й тягли його на дно. Тепер осел ледве-ледве вибрався з води.

ЛІТАК І ОРЕЛ

Часто летуни розповідають про свої пригоди з птахами. Таких пригод трапляється дуже багато, особливо тоді, коли літаки летять над горами.

Один летун розповідав про дивну поведінку орлів, коли вони зустрічаються з літаком у повітрі. Орел мабуть думає, що літак — це величезний птах, його ворог, і розпочинає з ним боротися.

Орел може летіти з швидкістю літана. Спершу він дивується, чому літак не відповідає на його поклик до двобою. Орел летить якийсь час над літаком, або під ним. Потім стрімко випереджує літана і відважно кидається прямо на пропелер. В ту ж мить орел гине, розшматований пропелером.

Але й летунові тоді загрожує небезпека, бо орел може пошкодити пропелера і тоді літак мусить знизитись. А тому, що здебільша в таких випадках унизу гори, то літак розбивається об них.

Видання Торговельної Спілки «Українське Мистецтво». Кооператива
з обм. пор. у Регенсбурзі.

Permitted by authority of Military Government Редактор Л. Полтава
Friedrich Pustet, Graphischer Großbetrieb, Regensburg